

Елементи автоматизації системи навчання у Національній юридичній академії України імені Ярослава Мудрого¹

Фундаментальним принципом розвитку будь-якого суспільства є підвищення якості навчання та рівня освіти. Якість підготовки спеціаліста визначається рівнем відповідності його підготовки вимогам професійного середовища, у якому він повинен працювати після закінчення навчання. Для повної реалізації здібностей студентів та підвищення

¹ Професіоналізм педагога в контексті Європейського вибору України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Ялта, 20–22 верес. 2007 р. – Ялта, 2007. – Ч. 3. – С. 220–224 (у співавт. з Ю. П. Битяком, С. М. Івановим, В. В. Карасюком).

якості їх підготовки необхідна ефективна система індивідуального підходу до управління процесом навчання.

Система управління процесом навчання з точки зору системного підходу має ієрархічну замкнену структуру. Замкненість структури означає, що інформація, яка отримана на вищому рівні, може бути використана як вхідна інформація для досліджень та прогнозування інформації нижчого рівня. Безперечно, що особливістю вищої освіти є складність кількісного оцінювання процесів навчання і управління. Тому всі відомі сучасні системи навчання мають режим автоматизованого управління, який базується на експертному принципі і знаннях фахівців. Ключовим технічним елементом реалізації розглянутих засобів електронного навчання є локальна мережа, яка щойно була побудована і активно використовуватись у навчальній роботі Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. За навчальний 2006/2007 р. складена розгалужена мережа оптичного кабелю (10 700 м), що з'єднала всі корпуси академії і стала магістральною основою єдиної мультисервісної локальної комп'ютерної мережі академії. Оптичний кабель прокладено від Центру інформаційних технологій (ЦІТ) через приміщення АТС і введено у всі навчальні корпуси академії, у спорткомплекс та у деякі гуртожитки. Почалося підключення комп'ютерних класів до мережі в навчальних корпусах — чотири навчальних комп'ютерних класи по 12 робочих місць, які знаходяться в головному корпусі та в корпусі інституту прокуратури, вже під'єднані до локальної комп'ютерної мережі. Зараз провадиться робота по підключенню оптичним кабелем гуртожитків, які ще не мають такого підключення. Загалом у мережі є більше 500 робочих місць, основою слугує багатифункціональний двопроцесорний сервер HP ProLiant DL380 з двома процесорами Intel Xeon 3 ГГц, дисковий масив має ємність 540 Гб, з можливістю нарощування до 1 Тб. Також для перетворення оптичної інформації є 4 медіаконвертори D-Link, 2 керованих комутатори, 20 медіаконверторів по окремих корпусах та об'єктах і 18 звичайних комутаторів.

Створене інформаційне середовище в змозі потенційно забезпечити всі наявні сучасні та перспективні інформацій-

ні сервіси (тому локальна мережа й отримала назву «мульти-сервісної»).

При розбудові системи електронного навчання у мережі був проведений аналіз вимог викладачів до подібних сучасних систем, який виявив такі вимоги:

- можливість підтримки викладання в аудиторії, включаючи можливість інтеграції освітніх програмних додатків;
- наявність засобів підготовки занять в аудиторії (автоматизоване поновлення початкового стану програмних і технічних засобів при багаторазовому використанні);
- забезпечення підтримки синхронного та асинхронного навчання;
- наявність вільного доступу студентів до значного обсягу додаткових джерел;
- наявність засобів автоматизованого формування навчальних матеріалів і включення їх до навчального порталу.

Усі перераховані вимоги поступово опрацьовуватимуться у рамках навчального порталу академії. Інтернет-портали у наш час стають основою організації електронного навчання у вищих навчальних закладах. Справа ця досить коштовна, але варта того, щоб нею займатися. Основними завданнями розробників порталів є накопичення та систематизація ресурсів визначеної тематичної спрямованості, а також організація комплексу сервісів, які забезпечують їх ефективне використання. У залежності від рівня й забезпечення навчальних послуг у порталах значно різняться системи навігації і доступу до інформації. Уже зараз у локальній мережі академії реалізовані такі підсистеми:

- автоматизація проведення модульного контролю знань студентів;
- оперативний облік успішності та відвідувань студентів;
- забезпечення доступу з усіх робочих місць до сайту бібліотеки та бібліотечного каталогу;
- надання послуг IP-телефонії, IPTV, електронної пошти, телефонного зв'язку по локальній мережі з робочих станцій у підрозділах академії і в студентських гуртожитках;
- використання файлообмінних послуг користувачами у межах локальної мережі;

- забезпечення доступу до електронних копій раритетних видань;
- надання інформації керівництву академії стосовно поточної успішності та відвідувань студентів;
- доступ до інформаційної бази правничих документів, яка поновлюється з серверу Верховної Ради України двічі на день;
- інші послуги обслуговуючого характеру.

Також на Центр інформаційних технологій покладено завдання щодо підготовки передумов для реалізації елементів дистанційного навчання.

Хотілося б звернути увагу на деякі особливості електронного навчання. Навчання за допомогою засобів комп'ютерних мереж не має такого компонента, як візуальне спілкування, внаслідок чого випадає значна кількість навчальної інформації. За відомими джерелами, близько 7 % інформації передається словами при живому спілкуванні, близько 60 % інформації передається візуально (малюнки, жести, міміка, особливості поведінки тощо). Тому можливим рішенням цієї невідповідності є використання потужного каналу для передачі відеоінформації через комп'ютерні мережі і вже зараз ми приділяємо таку значну увагу роботі з мультимедійною інформацією.

Ще одна проблема полягає у тому, що трудомісткість підготовки мережних навчальних ресурсів і час, який витрачається на підготовку, розробку й адаптацію навчального курсу, є чималим, що призводить до того, що інтерфейс, способи подання та зміст інформації застарівають. Це не дає можливості їх широко використовувати. Способом вирішення цієї проблеми є використання стандартних автоматизованих комплексів підготовки навчальних матеріалів для систем електронного навчання та обмін навчальними ресурсами серед провідних навчальних закладів на взаємовигідній основі. Наприклад, свого часу «Рамблер» заявив про створення науково-інформаційного порталу, на якому будуть розміщені тексти лекцій кращих викладачів країни, а російський фонд фундаментальних досліджень (РФФД) має в Інтернеті некомерційну наукову електронну бібліотеку, яка містить номери провідних 500 наукових журналів з усіх

напрямок. Нині на ринку програмних засобів навчання присутня значна кількість програмних продуктів для електронного навчання, в яких присутній модуль, необхідний для автоматизованої підготовки навчальних матеріалів. Ми ще остаточно не визначились, на яку систему та технологію слід орієнтуватися.

Дискусійним є поняття електронного підручника. Вважаємо, що доцільною мала б бути така структура підручника: навчальна програма; навчальний посібник; методичні вказівки; практикум (якщо це необхідно за змістом дисципліни); тезаурус; презентації; хрестоматія; тести; додаткові навчальні матеріали; джерела нормативних документів. За подібною схемою зараз йде наповнення навчального ftp-серверу. Предметом нашої гордості є бібліотека раритетних видань.

У ЦІТ іде планомірна робота щодо переведення раритетних видань з відділу рідкісної книги нашої бібліотеки в електронний вигляд. Це, по-перше, дасть змогу більшій кількості дослідників скористатися цими виданнями; по-друге, надійно збереже рідкісні видання у їх нинішньому стані. Така робота є досить копіткою і вимагає чималої обережності та уваги. Після сканування видання зберігаються у форматі DjVu на компакт-дисках, що надає можливість повністю відтворити вигляд кожної сторінки документа з тими помітками, які там можуть бути. Також у цьому форматі є можливість використовувати гіперпосилання, що значно полегшує навігацію по виданню.

На завершення хотілось би зазначити, що інтернет-культура сприяє неабиякій диверсифікації та мультиплікації джерел освіти. Тому серед авторитетних джерел про світ поряд з викладачем існують численні представники засобів масової інформації. Це, по суті, веде до переходу від передачі студенту знань (як беззаперечної істини) до передачі йому різнобічної інформації, з якої він може робити власні висновки про достовірність та необхідність інформації, яку він набуває і трансформує у власне знання. Це вищий рівень організації освіти і засоби комп'ютерних мереж та відповідного програмного забезпечення забезпечують таку можливість.

У НЮАУ продовжується творче осмислення цих нових можливостей, які надають сучасні електронні технології та

Упорядники:

О. В. Петришин — віце-президент АПрН України;
Ю. Г. Барабаш — завідувач кафедри конституційного права
України Національної юридичної академії України імені
Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук;
В. І. Борисов — директор Інституту вивчення проблем
злочинності АПрН України, академік АПрН України

Відповідальний за випуск:
О. В. Петришин

Тацій В. Я.

Т 24 Вибрані статті, виступи, інтерв'ю / В. Я. Тацій ; упоряд.:
О. В. Петришин, Ю. Г. Барабаш, В. І. Борисов ; відп. за вип.
О. В. Петришин. — Х. : Право, 2010. — 936 с.

ISBN 978-966-458-148-3

Видання підготовлене до 45-річчя науково-педагогічної і громадської діяльності видатного вченого нашої країни в галузі правознавства, талановитого педагога й організатора вищої освіти, доктора юридичних наук, професора, ректора Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, президента Академії правових наук України, академіка Національної академії наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державних премій України, Героя України Василя Яковича Тація.

До видання увійшли вибрані статті, виступи, інтерв'ю, присвячені актуальним питанням розвитку юридичної науки і освіти, кримінального права, конституційного права та державного будівництва, загальнотеоретичним проблемам держави і права, а також виступи на наукових конференціях, семінарах, «круглих столах», у пресі та на телебаченні.

ББК 67.9(4УКР)2

ISBN 978-966-458-148-3

© Тацій В. Я., 2010
© Петришин О. В., Барабаш Ю. Г.,
Борисов В. І., упорядкування,
2010
© «Право», 2010

Виступи на наукових конференціях, семінарах, «круглих столах»

продовжується розбудова технічної та програмної складових локальної мережі. З деяких особливостей організації електронного навчання ми ще не маємо остаточної думки, тому будемо вдячними, якщо фахівці, що мають великий досвід використання новітніх технологій, поділяться своїми думками та напрацюваннями. Наша адреса для спілкування: puaa_cit@ukr.net.